HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

(א) לעיל ט., (ב) [נ"ל חנינא], (ג) [לעיל ט. וש"נ], (ד) [עיין תוס' לעיל ל: ד"ה החליד], (ה) לעיל ט., (ו) [עיין ברי"ף ורא"ש ובמשנה שבמשניות דלא גרסי ואח"כ במתניתין ועיין רש"א], (ז) [לעיל ל:], (ח) לקמן מג., (ט) [פסחים ד.], (י) [ביצה ד.],

תורה אור השלם

1. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: במדבר יט ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אבל וכו' בריש זבחים חטאת ששחט' על מי כצ"ל ותיבת אחת נמחק:

מוסף רש"י

נפלה סכין והגביהה. כגון שתפס סכין ובירך והתחיל לשחוט וחתך בסימנין וקודם שישלים השחיטה נפלה סכין מידו (הפרדס עמ' קלה). **אם שהה כדי ביקור.** והוא שיעור שהייה (לעיל ט.). **שהה במיעוט סימנים מהו תיקו.** וכל תיקו דאיסורא לחומרא, פי' אותו מלא שיעור שיש בין חצי לרובו נקרא מיעוט סימנים, אם שהה בין שחיטת חצי הסימנים או חצי הסימן ואחר כך השלים השחיטה עד שיגיע לרובן, הרי יש לך דין שהייתה באותו מלא שיעור כמו דין שהייה גמורה (הפרדס שם). **כדי ביקרו של חכם.** לבדוק הסכין, שהטבח צריך להראות הסכין לחכם העיר מפני כבוד החכם אע"ג שהטבח בקי בהלכות בדיקה (לעיל ט.). **נתת דבריך לשיעורין.** פעמים שהחכם רחוק מהטבח פעמים שהוא קרוב (שם). **טבח חכם.** שהשוחט תלמיד חכם ואין מופלא בעיר ממנו, כלומר לא תלוי השיעור אלא בשהיית בדיקת סכין לחודיה (שם). **או שהחליד את הסכין.** כחולדה זו התחובה בחורין (שם). **תחת השני.** ששחט כבר את הראשון (לעיל ל:).

שיטה מקובצת

[א] אבל רישא דנתכוון אף לאחרת: **[ב]** ורישא לר' נתן טעמא משום דכתיב: **[ג]** דקס"ד דאפי' הפסיק: **[ד]** מתיבת ובמיעוט קמא אי דגרגרת עד תיבת ימתין עד שימות נרשם עליו. ונ"ב שבס"י לא נמצא: **[ה]** יֶשֶׁבְאָב וכן הוא בדברי הימים גבי משמרות כהונה הס"ד:

[א]נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן פרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה פשיטא נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריכא ליה סד"א [1]ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות בהדי הדדי אבל בהמה דחולין אימא לא קמ"ל [ב]חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה [ג]נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **מתני'** נפלה סכין והגביהה נפלו כליו והגביהן השחיז את הסכין ועף בא חבירו ושחט [ד]אם שהה כדי שחיטה פסולה (א)רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור: **גמ'** מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף או דלמא אף בהמה לעוף אמר להו לא הוה בדיחנא ביה בחביבי דאישייליה אתמר אמר רב [ה]כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף ושמואל אמר אפילו בהמה לעוף וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו בהמה לעוף רבי (ב)חנניא אמר כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט יביא אפילו מעלמא (ג)נתת דבריך לשיעורין אמר רב פפא עומדת להטיל איכא בינייהו אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא [ו]כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה אמר רבא [ז]השוחט בסכין רעה אפילו כל היום כולו כשרה בעי רבא שהיות מהו [ח]שיצטרפו ותפשוט לה מדידיה התם בדלא שהה בעי רב הונא בריה דרב נתן (ד)[ט]שהה במיעוט סימנים מהו תיקו: ר"ש אומר אם שהה [כדי ביקור]: מאי כדי ביקור (ה)אמר רבי יוחנן כדי ביקרו של חכם אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא כדי ביקור טבח חכם: **מתני'** שחט את הוושט ופסק את הגרגרת (ו)ואח"כ שחט את הוושט או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה (ז)או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו רבי ישבב אומר נבלה ר"ע אומר טרפה כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע [י]כל שנפסלה בשחיטתה נבלה כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טרפה והודה לו רבי עקיבא: **גמ'** שחט את הוושט וכו' והודה לו רבי עקיבא ורמינהי (ח)אלו טרפות בבהמה נקובת

רש"י

נשחטה בהמה אחרת עמה. בלא מתכוין: **לרבי נתן.** דמכשיר שחיטת חולין בלא כוונה בהמה כשרה ופרה פסולה ואע"ג דשלא בכוונה לא מסח דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיטתו כשרה מיפסלא משום ושחט אותה ולא אותה וחבירתה: **לרבנן פרה כשרה.** דהא שחיטת בהמת חולין לאו שחיטה היא ומשום מלאכה ליכא למיפסל דשלא במתכוין לא מיקרי עוסק במלאכה אחרת דטעמא דמלאכה אחרת משום דמסח דעתיה מפרה הוא והיכא דלא איכוין למלאכה אחרת ליכא היסח הדעת והכי אמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **פשיטא.** אכתי לא שמעינן דכל העוסקים בפרה פוסלין אותה במלאכה: **נשחטה בהמה אחרת לר' נתן איצטריכא ליה.** דכיון דמלאכה לא מיקריא שלא בכוונה כדאמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה משום שחיטת חבירתה נמי אע"ג דשחיטה שלא בכוונה שמה שחיטה הוה אמינא לא תפסול דושחט אותה משמע ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות אדומות בהדי הדדי: **קמ"ל.** דחולין נמי משמע אבל רישא דנתכוין [א]לאחרת לא איצטריכא דנהי נמי דאותה וחבירתה משמע שתי פרות אדומות מיהו כיון דנתכוין למלאכה אחרת מיפסלא משום היסח הדעת דלא גרעה מחתיכת דלעת: **חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה.** דהא מלאכה היא: **נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה.** דשלא בכוונה לא מיקרי עוסק במלאכה ורישא לרבי נתן טעמא [ב]דכתיב ושחט אותה ולא חבירתה עמה ושלא בכוונה נמי שמה שחיטה: **מתני' נפלה סכין והגביהה.** ושהה בהגבהה זו: **כליו.** בגדיו: **או שהשחיז את הסכין.** קודם שחיטה: **ועף.** נתייגע וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח ופסק שחיטתו ובא חבירו ושחט: **כדי ביקור.** מפרש בגמרא: **גמ' מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת.** ולא תימא כדי שיגמור שחיטתו ותו לא: **בהמה לבהמה ועוף לעוף.** כדי שחיטת בהמה אחרת משערינן לשהיית שחיטת בהמה ובכדי שחיטת עוף אחר משערינן לשהיית שחיטת עוף: **או דילמא אפילו.** בכדי שחיטת בהמה משערינן לשהיית שחיטת העוף דהיינו קולא: **אמר להו לא הוה בדיחנא בחביבי דאישייליה.** לא היתה דעתי גסה בדודי רבי חייא כשלמדתי הלכה זו ולא היה בסבר פנים עמי שאשאלנו דבר זה. רב בר אחוה ובר אחתיה דרבי חייא הוה (ט): **אף בהמה לעוף.** קולא היא שנתנו לעוף שיעור שחיטת בהמה לשהייתו: **לשיעורין.** פעמים שהיא רחוקה ופעמים קרובה: **עומדת.** כאן ומחוסרת הטלה לארץ: **איכא.** בין רבי חנינא לרבי יוחנן רבי יוחנן משער בשחיטה לחודה ורבי חנינא בעי הטלה ושחיטה: **דקה לדקה.** לשהיית בהמה דקה משערינן בכדי שחיטת בהמה דקה דכוותה. ואף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן (י) כיון דקים ליה רבי יוסי בר רבי חנינא בשיטתיה דרב דאמר דקה לדקה וגסה לגסה ממילא שמעינן ועוף לעוף ועבדינן לחומרא: **בסכין רעה.** שאין חידודה חותך יפה: **אפילו כל היום כולו.** מאריך ושוהה בשחיטה אחת: **כשרה.** הואיל וכל שעה הוא מוליך ומביא ולא הפסיק בשחיטתו: **שהיות מהו שיצטרפו.** הפסיק ב' ושלש פעמים בשחיטה אחת ושהה בין שלשתן כדי שיעור שלם: **מדידיה.** השוחט בסכין רעה אלמא לא מצטרפי דקא ס"ד [ג]ואפילו הפסיק קאמר אלא שלא שהה בפעם אחת כשיעור: **התם בדלא שהה.** כלל: **במיעוט סימנים.** שחט הרוב ושהה במיעוט האחרון וגמר שחיטתו: **מהו.** מי אמרינן כיון דעבד ליה רובא אתכשר או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא: **תיקו.** ולחומרא. [ד]ובמיעוט קמא אי דגרגרת לאו מידי עביד ואי דוושט דנקובתו במשהו מיטרפא ממה נפשך דהא כיון דשהה אזיל ליה מעשה קמא והוה ליה נקב בעלמא וטרפה. ונראה דהשוחט רוב סימנין והשליך מידו והעוף שוהה למות אסור לחזור ולחתוך המיעוט בתורת שחיטה דמוטב שיכה על הצואר בסכין או ימתין עד שימות: **כדי ביקור חכם.** בדיקת סכין: **לשיעורין.** פעמים דחכם רחוק ופעמים קרוב: **טבח חכם.** שזה השוחט חכם הוא: **מתני' ופסק את הגרגרת.** היינו עיקור ובבהמה קאי: **תחת השני.** בין הסימן לצואר: **ופסקו.** מלמטה למעלה: [ה]**ישבב.** שם חכם וכן הוא בדברי הימים (א כד) גבי משמרות:

גמ'

תוספות

נשחטה בהמה אחרת עמה לרבנן פרה כשרה. ואם תאמר ואותה ולא אותה וחבירתה לרבנן למה לי אי לשוחט בהמה אחרת עמה תיפוק ליה מטעם מלאכה כמו חתך דלעת עמה ויש לומר דאיצטריך לשוחט שתי פרות ונתכוין לשחוט דמשום מלאכה אחרת לא מפסלו כיון דשתיהן לשם פרה: **אבל פרה דחולין אימא לא קמ"ל.** וא"ת דאמר בריש זבחים (דף ז.) (א) שחט אחת על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה דכתיב וכפר עליו ולא על חבירו חבירו דומיא דידיה שמחוייב חטאת כמותו והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחבירתה דומיא דידה ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע עליו מכפר ולא על חבירו מכפר על המחוייב חטאת כזה דשייכא ביה כפרה זו: **ושמואל אמר אף בהמה לעוף.** ר"ח פסק כשמואל ורבי יוחנן דאמרי בהמה לעוף ובקונטרס פסק לחומרא כרב דאמר עוף לעוף דקיימי אמוראי דמערבא כוותיה דאמרי דקה לדקה וגסה לגסה וכ"ש עוף לעוף דיותר חלוק עוף מבהמה ממה שחלוקין דקה מגסה וגם בה"ג פסק גסה לגסה ודקה לדקה ועוף לעוף: **כדי ביקור טבח חכם.** ובסכין הראוייה לאותה בהמה חוץ לצואר כמלא צואר: **ורמינהי אלו טרפות בבהמה פסוקת הגרגרת.** וא"ת נהי דנבלה הויא מ"מ לא פקע מינה איסור טרפות וחייב אף משום טריפות כדמשמע בשמעתין דמסוכנת (לקמן לז.) והא דאמר בפרק חטאת העוף (זבחים דף סט:) יצא עוף טמא שאין במינו טרפה לא משום דלא שייכא ביה שחיטה ואפילו נשחטה הויא נבלה ופקע מינה איסור טרפה כי אתא איסור נבלה אלא פירוש שאין במינו טרפה היינו טרפה לחודיה דאף כי נשחט לקי אף משום נבלה וי"ל דהכי פריך דאי איתא דלא מהניא ביה שחיטה והויא ליה נבלה לא הוה ליה למיתני אלו טרפות אלא הוה ליה למיתני ואלו נבלות שהוא עיקר האיסור ואם תאמר דנקט איסור טרפה לאשמועינן שאם חתך כזית בשר מחיים דלקי אף משום טרפה ויש לומר דמתניתין דאלו טרפות משמע ליה לאחר שחיטה מדקתני סיפא כל שאין כמוה חיה ולא קתני כל שאין חיה:

וליחשוב

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ד מהל' פרה אדומה הל"ח ועיין בכ"מ:

סז ב מיי' שם הל"ח:

סח ג מיי' שם הל"ח:

סט ד ה ו מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' ב ג ועיין בכ"מ סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כג ס"ב:

ע ז מיי' שם פ"א הל"ז סמג שם טוש"ע יו"ד סימן יח סעי' ז:

עא ח מיי' שם פ"ג הל"ד ועיין בהשגות ובכ"מ ובל"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כג סעי' ג:

עב ט מיי' שם טוש"ע שם סעי' ד וסעיף ו בהג"ה:

עג י מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ח ופ"א מהל' אבות הטומאות הל"ב טוי"ד סימן כז:

רבינו גרשום

בעינן לשחיטת [חולין] כוונה (לשחיטת חולין) בהמה פסולה ופרה כשירה דלא חשיבא מלאכה (דידה): נחתך דלעת עמה דברי הכל כשרה אפי' לר' נתן דפוסל פרה בשחיטת בהמה דחולין כשנשחטה בלא כוונה דהיא בת מינה וכיון דחשובה שחיטה דבהמה [שחיטה] כשרה לדבריו פסולה הפרה אבל נחתכה דלעת בלא כוונה אפי' לר' נתן דפוסל בשחיטת בהמה מכשיר בחתיכת דלעת בלא כוונה דאין חשובה (על) [לדברי] הכל מלאכה: נפלו כלים והגביהן כו' כלומר שנפלה מעפרתו ממנו: או דלמא אף בהמה לעוף כלומר כדי שחיטת בהמה לעוף: בחביבי זהו ר' חייא. עומדת להטיל איכא בינייהו כלומר ר' יוחנן דאמר אפי' בהמה לעוף שנפלה לארץ ואין לעשות לה אלא לשחוט וזהו שיעור קטן. ור' חנינא אמר כדי שיביא בהמה אחרת כו' כלומר לא שיביא ממש אלא שתהא עומדת לשם וישהא שיעור להפילה ולשחטה וזהו שיעור גדול. כדי שירביצנה ויגביהנה וישחוט כלומר ויגביה צווארה לשחוט: שהיות מהו שיצטרפו כלומר ולא שהה בבת אחת כדי שחיטת חברתה אלא שהה לפרקים שיעור כדי (שחיטתה) שחיטת אחרת. ותפשוט ליה מדידיה כלומר דהוא עצמו א' השוחט בסכין רעה דדמי כשהיות: שהה במיעוט סימנין מהו כלומר עדיין לא שחט אלא מיעוט סימנין ושהה מהו מי אמרינן כיון דעדיין לא שחט הרוב לא חשיבא התחלת שחיטה וכשרה או דילמא כיון דשהה בשחיטה פסולה: כדי ביקור טבח חכם כלומר הסכין: ורמינהו אלו טרפות בבהמה נקובת הושט ופסוקת הגרגרת והא הכא דנפסלה